

Kære modtagere af vores nyhedsbrev

Folkebevægelsen mod EU's erhvervsudvalg udsender hermed sit nyhedsbrev nr. 2 til erhvervslivets organisationer, firmaer og andre interesserede.

Afmelding/Tilmelding

Ønsker I ikke at modtage vores nyhedsbrev, så send blot en mail: thorkil.sohn@mail.dk og vi sletter jer straks. Kender I andre, som måske gerne vil have nyhedsbrevet, så send gerne en mail herom.

Denne gang er der en længere stikordsagtig redegørelse vedr. landbrugets forhold til EU, som oprindeligt er udarbejdet til internt brug i Folkebevægelsen; men som nu er lettere redigeret for at gøre den mere læservenlig.

Selv om den er lidt "langhåret", så indeholder den en masse fakta, som giver et overblik over hele udviklingen af EU's landbrugspolitik og er - efter vores mening - derfor også relevant, selv om man er uenige med os. Der er naturligvis også nogle bud på, hvad en dansk udtræden af EU kunne tænkes at betyde for dette for vores land så vigtige erhverv.

Desuden er der en artikel om EU's persondataforordning, som volder mange - ikke mindst små virksomheder og foreninger - en masse problemer.

De to artikler skyldes især vores udvalgsmedlemmer Karen Sunds og Lars Rindsig; men er naturligvis drøftet af hele udvalget. På folkebevægelsen hjemmeside www.folkebevaegelsen.dk under menupunktet "Det gør vi" er der mere om erhvervsudvalgets sammensætning og arbejde.

Alle, som modtager dette nyhedsbrev, er naturligvis velkomne til at kommentere det ved henvendelse til erhvervsudvalget. Desuden må indholdet frit deles, kommenteres, anvendes og citeres, når blot "Erhvervsudvalget under Folkebevægelsen med EU" anføres som kilde. Det gælder selvsagt også i erhvervsorganisationernes blade og publikationer - vi vil endda opfordre til, at vores indlæg bringes som debatindlæg, når det findes relevant.

Meddelelse i anledning af databeskyttelsesdirektivet: Der henvises til Folkebevægelsen mod EU's hjemmeside:

<http://www.folkebevaegelsen.dk/fakta-om-os/politik-for-registrering-og-brug-af-persondata-hos-folkebevaegelsen-mod-eu/>

Med venlig hilsen

på vegne af erhvervsudvalget under Folkebevægelsen mod EU,

Thorkil Sohn, sekretær, tlf. 97 49 54 07, mail: thorkil.sohn@mail.dk

PS. Vores næste nyhedsbrev bliver et "julenummer" - vi regner blandt andet med at følge lidt op på fiskeriets forhold i forbindelse med Brexit mv.

Erhvervsudvalget har til formål:

- at bidrage til at placere Folkebevægelsen centralt mediemæssigt i debatten om EU's negative påvirkninger af erhvervslivets forhold, samt aktivt at påvirke offentligheden i og udenfor den gruppe, der normalt defineres som erhvervslivet, i disse spørgsmål,
- at holde sig orienteret om udviklingen i EU's lovgivningsarbejde, og hvordan denne påvirker forskellige erhvervsformer,
- udbygge netværk af forskellig art, og via disse påvirke og italesætte EU's påvirkning af det danske erhvervsliv,
- at opsøge erhvervslivets organisationer, og få igangsat en dialog,
- at bidrage til Folkebevægelsens pressesekretariats, landsledelsens og MEP's arbejde med baggrundsviden og kontakter, fx i form af skriftlig eller personlig briefing, rådgivning, udarbejdelse af artikler (til publicering i eget eller i udvalgets navn) mv.

I hele sit virke ønsker udvalget at pointere, at erhvervslivet og fagbevægelsen bør have en fælles interesse i at bevare den danske arbejdsmarkedsmodel og udvalget vil arbejde for, at EU ikke blander sig i danske løn- og arbejdsvilkår.

Udvalgets medlemmer: Thorkil Sohn (kontaktperson), Erik Høgh-Sørensen, Pia Møller, Lars Rindsig, Åge Staun, Luise Hemmer Pihl og Karen Sunds.

Om Persondataforordningen

Personlige oplysninger om vores gøren og laden, interesser og helbred er vigtige - for os som individer, fordi vi gerne selv vil bestemme hvem der kender vores hemmeligheder, og for virksomheder (og politiske partier), fordi den slags viden kan omsættes til gode markedsføringsleads, eller misbruges af organiserede kriminelle.

Den europæiske persondataforordning (også kendt som GDPR) trådte i kraft i forsommeren under en del opmærksomhed for noget så teknisk og usexet. De fleste private borgere stiftede især bekendtskab med forordningen via de mange henvendelser om tilsagn til at gemme oplysninger, der strømmede ud fra især internetbaserede virksomheder i ugerne op til 25. maj, hvor det ny regelsæt under forordningen fik juridisk kraft.

Hidtil har megen europæisk og EU-lovgivning på persondataområdet været minimal og ofte forældet, ikke mindst fordi de muligheder, internettet giver for at indfange og misbruge personlige oplysninger, ikke fuldstændig har været indtænkt i reguleringen.

Misbrug er blevet straffet med små, nærmest symbolske bøder - og tilsvarende har der været lille, nærmest symbolsk interesse fra virksomheder og offentlige instanser til at passe på vores data - hvilket blandt andet har ført til en række uheldige sager med skødesløs omgang med persondata fra bl.a. offentlige institutioner.

På den baggrund kan GDPR således siges at være en kærkommen opdatering af, hvordan lovgivning forholder sig til virkeligheden. For vores personoplysninger skal behandles ordentligt, og GDPR tager et ordentligt livtag med tidligere tiders laden stå til på området.

Men der er problemer med GDPR - både i implementeringen og hvordan den påvirker især mindre erhvervsdrivende, og i udgangspunktet, nemlig at det er lovgivning, der kommer fra Bruxelles, og ikke fra de nationale parlamenter.

I modsætning til tidligere tiders fravær af konsekvenser for brud på datasikkerheden, introducerer GDPR således astronomiske bødestørrelser på op til fire procent af virksomhedens globale omsætning, eller 20 mio. Euro, alt afhængig af, hvilket af de to beløb der er størst - kolossale beløb for fx en dansk SMV.

Og erstatningsansvaret strækker sig også til virksomhedens underleverandører, som den enkelte virksomhed gennem et nogle gange komplekst hierarki af databehandlertaftaler skal stå inde for.

Dette indebærer således, at GDPR kan risikere at dræne ressourcer fra især mindre virksomheder, der ikke har data som deres forretning, fordi der skal allokeres tid, uddannelse og penge til rollen som Data Protection Officer, og i nogle tilfælde juridisk bistand til at eftergå de nødvendige databehandlertaftaler.

Ikke kun fordi udfordringerne med at overholde GDPR gør sig gældende i det små: kontorets liste over fødselsdage og sygemeldinger, kantinens liste over medarbejdere med madallergi eller firmafodboldholdets liste over skadede spillere er alle omfattet af GDPR. Små, praktiske foranstaltninger, som ikke er forretningskritiske for den lille virksomhed, men reelt kræver at de skal administreres af en databeskyttelsesansvarlig medarbejder, og revideres løbende.

Men ikke mindst fordi internettet er globalt og kan gøre mange sammenhænge uigennemskuelige, hvis ikke it og datavedligehold er ens hovedforretning. Og så bliver ansvaret for underleverandøren vigtigt - og med de store bødestørrelser potentielt dræbende.

Sker der et brud på datasikkerheden, skal det europæiske databeskyttelsesagentur orienteres indenfor 72 timer - og endvidere alle berørte individer, hvis sikkerhedsbruddet potentielt kan skade den person, der opbevares data på, igennem identitetstyveri eller finansielle tab. Altså et meget stort - omend nødvendigt - apparat, der kan risikere at koste adskillige års omsætning, hvis ikke det i en krisesituation bliver håndteret efter bogen. Her er virkningen altså igen størst for små virksomheder, der ikke allerede har specialiseret personale på lønningslisten.

Og dermed kommer vi til det andet store problem med GDPR, for selv om god og effektiv databeskyttelse er en nødvendighed, følger GDPR EU's tradition for uforståelig og kompleks lovgivning, der er dyr, upraktisk og besværlig at gennemføre.

Endnu en gang viser EU, at det ikke er det rette forum for regulering - selv ikke for aftaler, der er grænseoverskridende.

LANDBRUGSPOLITIK

Der er flere årsager til, at der i den kommende tid er "hul igennem" i.f.t. at diskutere og få en bred debat om, hvad udtræden af EU kan give af muligheder for danske landmænd. Hvordan vi kan agere - måske endda bedre - hvis vi tager den nationale suverænitæt tilbage.

1. Store dele af dansk landbrug i dag står i en uholdbar situation. Vi kan nævne gældsætning og unge landmænd, der ikke har mange muligheder for at komme ind i erhvervet og starte op. Dette er forstærket af dette års tørke, som vi ikke kan beskyldte EU for at have forårsaget, men hvor EU's regler kan være en hindring for en effektiv og rettidig hjælp.
2. EU skal have ny landbrugspolitik (CAP). Dette er pt. på vej gennem systemet.
3. Brexit og de konsekvenser, som det får for dansk eksport af fødevarer.

Historisk gennemgang af udviklingen i EU's landbrugspolitik (CAP)

Det er vigtigt at forstå, hvordan den har udviklet sig over tid, og hvordan den konkret fungerer i dag.

Fra start og helt frem til 2005 er de bærende elementer i EU's landbrugspolitik:

- Importtold (der kan fastholde et højt prisniveau internt i EF), f.eks.: i 2003: Told på oksekød fra Brasil og Argentina: 12,8 procent samt 13,17 kr. pr. kg. Told på 1 ton smør fra NZ: 14000 kr.ⁱ
- Eksportstøtte, støtteopkøb (prisstøtte): Støtteopkøb bliver udløst, når prisen falder under interventionspris. Denne pris var stadig langt over verdensmarkedsprisen. F.eks. 80'erne: interventionsprisen på korn var 2 gange verdensprisen. Støtteopkøb var rettet mod: korn, sukker, oksekød, mejeriprodukter. F.eks. 2003: Eksportstøtte for 1 ton smør: 13350 kr. for 1 ton skummetmælkspulver: 4275 kr.

Derudover støtte til effektivisering af produktionen og støtte, øremærket til bestemte afgrøder og produktioner. (f.eks. mælkekvoter)

Fra slut 70'erne: voldsom overproduktion. Mælkesøer, smørbjerg, kornlagre. Dette fortsatte op gennem 80'erne. Voksende problem med de enorme lagre af mad. Begynder i stigende grad at bortskaffe dem ved at sælge det til dumpingpriser på verdensmarkedet.

EU's brug af eksportsubsidier i slut 80'erne og tidlig 90'erne var enorm: i runde tal 10 mia. EURO om året, svarende til 1/3-del af CAP-budgettet, for at sikre, at virksomheder kunne komme af med deres enorme eksportoverskud af varer, jf. Mathews.

Her i midt 80'erne udgjorde CAP mere end 70 % af EU's samlede budget (i 2013 var det faldet til 39 %, svarende til, at den traditionelle landbrugsstøtte i EU beløb sig til 43,9 mia. euro, jf. Ole Færgeman).

Grundlæggende set pilles der ikke ved dette sindrige system, før reformen af CAP, der besluttes i 2003, og får virkning fra 2005. Dette er et vigtigt skæringspunkt.ⁱⁱ

Den store reform af CAP, som EU endelig beslutter med virkning fra 2005. Hvad betyder den?

2005-reformen ændrer den måde, som den interne støtte gives på. Det er altså ikke en reform af systemet med told, prisstøtte og eksportsubsidier. Dette fortsætter, trods øget pres fra omverdenen pga. den unfair handel, helt frem til 2013-reformen.

Der indføres den såkaldte "afkoblede landbrugsstøtte", dvs. støtten bliver uafhængig af produktionen. Samt "krydsoverensstemmelse" dvs. landmænd skal overholde en række bestemmelser om miljø, dyrevelfærd mv.

Hvert land får et fast beløb (som er gennemsnit af støtten i 2000-02).

Der anvendes 3 metoder til at fordele dette i de forskellige EU-lande:

1. historisk: samme beløb som i 00-02, givet pr. ha
2. regional model: samme beløb pr. ha til alle
3. en hybrid af de to modeller. Som vi har i Danmark: 80 % af støtten gives efter regional model: samme beløb pr ha til alle: basisbeløb: 2300 kr. pr. ha. dvs. jo større jordejer, jo mere støtte.ⁱⁱⁱ

Det er grundlæggende det system, som vi stadig har i dag i den nuværende CAP, der dækker årene 2014-20. så internt er der sket meget lidt.

Udadtil, overfor omverdenen kom der en ny stor reform i 2013, gældende med den nuværende CAP, nemlig et indgreb overfor det enorme prisstøtte og eksportstøttesystem: Da EU tog fat på CAP-reform i 2011-13, spillede eksportsubsidier ikke længere en så afgørende rolle. Gap mellem EU's interventionspriser og verdensmarkedspriser var næsten lukket, pga. højere priser på verdensmarkedet og reduktion i interventionsprisen i EU. Men EU ville stadig ikke tage det afgørende skridt, og principielt afslutte subsidier; men fastholde det som et muligt værktøj "i tilfælde af alvorlige markedskriser". Men alle eksportsubsidier blev dog sat til 0 i reformen. Og i 2015 afskaffes endelig hele mælkekvotesystemet, der er den interne parallel til prisstøttesystemet, jf. Matthews

I forbindelse med WTO-forhandlinger (Nairobi-runden), dec. 15, fremsatte EU-forslag om at udfase alle eksportsubsidier med udgangen af 2018, især pga. pres fra USA, som er trætte af EU's unfair metoder, og som har reageret med lignende metoder (eksportkreditter).

Der er således sket et markant skifte. I 2001 var EU den største leverandør af eksportsubsidier i verden. I 2015 bruger man ikke subsidier mere, men det gør et stigende antal udviklingslande, (Kina for bomuld, Thailand for ris, Indien for sukker). Nogle påstår, at EU fremsætter dette forslag nu, hvor det kan ramme andre (u-)lande.

Tal for 2014: EU28's subsidier til eksport af korn, kød og mælkeprodukter nåede 5,9 mia. EURO, (heraf 3,26 mia. EURO på korn, 1,6 mia. EURO på mejeriprodukter, og 1,9 mia. EURO på kød.) EU's dumping til især Sub-Sahara og Vestafrika er vokset signifikant fra 2004 til 2014. F.eks. er eksport til Vestafrika steget til 409 mia. EURO. (Eksporten af korn er vokset 10 % om året, 13 % for alle kødprodukter og knap 6 % for mejeriprodukter.) Dette har konsekvenser for de lokale producenter i disse lande.

Hvordan har EU's landbrugspolitik påvirket dansk landbrug?

Vil lade andre tegne billedet:

Søren Kjeldsen-Kragh, tidsskrift for landøkonomi, juni 2010: har dansk landbrug valgt et forkert spor?

Siden 1960 har dansk landbrug valgt det spor at gå efter mest mulig støtte fra EU, omlægge produktion efter dette formål, i stedet for at være selvberende. Men det har ikke ført til, at dansk landbrug giver en fornuftig indtjening og gode arbejdsforhold og at selvejeren er sikret.

Støtte fra EU kunne være ok, hvis det var midlertidige overgangsordninger. Men de er tværtimod permanente. Og gives efter produktionsomfang, dvs. storbrug favoriseres. Fordi landbrugsstøtten er permanent, indbygges den i prisdannelse på jord og ejendomme, den kapitaliseres.

Strukturudviklingen i dk har været bestemt af to mål: mest mulig landbrugsstøtte, og fjerne alle begrænsninger på, hvor store brug, der kunne være. Resultat: Det totalt frie marked. I 2010: godt 40.000 brug. Men heraf var der kun ca. 14.000 heltidsbrug. (i dag, 8 år efter er vi på ca. 10.000 brug). Desuden er der tegn på, at udenlandske koncerner begynder at opkøbe dansk jord.

Jan Holm Ingemann, lektor, Ålborg Universitet: Ud af subsidiesumpen, april 2012.

At subsidier har nogle negative effekter, indså økonomer allerede i 50'erne. To mekanismer:

1. kapitalisering. At subsidiet straks afspejles i prisen for jord.

2. prisen på input: når jordprisen er høj og priser på afgrøder er kunstigt høje: stærkt incitament til at få alle marginalerne med, dvs. forstærket brug af kemi og gødning, samt effektivt maskineri, fordi det kan betale sig. Derfor stiger prisen på disse input; men hvis subsidier afskaffes, vil indtægtssiden ganske vist falde, men det vil omkostningssiden også gøre.

Det skaber et enormt generationsproblem: den generation, der fik prisstigningerne på jord m.v., klarer sig, men næste generation kan ikke komme ind i erhvervet. Den generation, der ejer kapitalgodet, når subsidierne afskaffes, står overfor et kapitaltab. Og derfor er det ekstremt vanskeligt at ændre. Gordisk knude.

Ole Færgemand, frie Bønder-Levende Land:

Fører an i kritikken i dag.

Af de godt 7 mia. kr., som Danmark får i direkte landbrugsstøtte, går de 76 % af støtten til søjle 1. Resten, 24 % går til søjle 2 (innovation, grøn og lokal udvikling (landdistriktsprogrammer)). Søjle 1 er den direkte landbrugsstøtte og søjle 2 er til udvikling i landdistrikter, miljø mv.

Medlemslande kan flytte op til 15 % af midler fra søjle 1 til søjle 2 (modulation). Og dermed skræddersy de direkte betalinger, så de favoriserer mindre brug. Men det gør Danmark ikke. Her overføres kun 7 %. (Bredt forlig om CAP-politikken med alle Folketingets partier feb. 2015.)

Men den støtte, der gives fra søjle 2, kan også ende i de største brugs lommer: aktuelt eksempel:

- tildeling af penge fra den europæiske landbrugsfond, som skal styrke udvikling i landdistrikter: der er givet 297 mil. kr. til modernisering og nyetablering af svinestalde. Der er givet til 139 svineproducenter. Kun de 9 er økologiske eller mindre brug. De 130 er svinefabrikker. 1 ansøger får 10 % af puljen, ved at oprette 4 CVR-numre (Bregentved gods på Sjælland): får 28 mil. kr. (FBLL-medlemsblad, vinter 2017).

Hvordan virker CAP i resten af EU?

Nogle vil måske påstå, at den voldsomme bevægelse fra mange små brug til få store brug i DK blot er den almindelige strukturudvikling, som ville være sket under alle omstændigheder. Men her er det nyttigt at se på, hvad der er sket i resten af EU, og ikke mindst i Østeuropa, da de kom med i EU.

EU-kommissionens egne tal (Mathews):

- Små landbrug under 5 ha: der er 3,43 millioner, og de får 2400 millioner euro i alt: dvs. 700 euro pr farmer.
- Landbrug over 250 ha: 80.000 farmere, og de får i alt 9000 millioner euro. Dvs. 113.000 euro pr farmer.

Sylvia Kay: Land grabbing^{iv} og jordkoncentration i Europa, dec. 2016:

Har masser af dokumentation og tal. Blot nogle få eksempler:

Bulgarien: 2,4 % af farmere ejer 84 % af jorden.

Fordelingen af landbrugsstøtten 2013 for udvalgte EU-lande: i Rumænien får 1,1 % af farmerne 51,7 % af CAP-støtten. (tabel s. 16 i hendes pjece).

Jordkoncentrationen i EU, udregner en ginikoefficient for "jordulighed": er 0,82. det er på linje med lande som Brasilien og Colombia. Ginikoefficient er et mål for fordeling, hvor 0,00 er absolut lighed og 1,00 er absolut ulighed (= der er kun en jordejer i hele landet).

Sylvia Kay har en helt klar konklusion Nær sammenhæng mellem den ekstreme jordkoncentration i EU, og den meget ulige fordeling af CAP-støtte. Forhindrer unge landmænd i at komme ind i erhvervet.

Citat fra Sylvia Kay: "Jordkoncentration og CAP-støtte er altså hinandens skygger og forstærker hinanden over tid".

Alan Matthews (irsk landbrugsøkonom):

Jordpriser i Bulgarien: er steget 5 gange fra 2000 til 2014. Den første dramatiske stigning kommer i 2004, den næste i 2011, pga. forventningerne om liberalisering af køb af landbrugsjord, som blev endelig i 2016.

Citat af Alan Matthews: "på den lange sigt influerer landbrugsstøtten på landbrugets struktur, men ikke på indkomstniveauet i landbruget "

Vores (erhvervsudvalgets) konklusion:

Udviklingen i andre EU-lande, frem for alt i Østeuropa; men nok også i Danmark, bekræfter, at dette her ikke bare er almindelig strukturudvikling, men at EU's landbrugspolitik er en stærk årsag.

Hvor står debatten om CAP lige nu?

Der er stærk kritik af denne og dens konsekvenser. EU-kommissionen er kommet med et kommunikationspapir (nov. 2017), om den nye CAP: der loves i generelle vendinger, at den skal være mere grøn og mere fair, skal understøtte familielandbrug og unge farmere. Den skal være mere enkel, mindre bureaukratisk. Og for første gang nogensinde nævner EU-Kommissionen selv, at der er en sammenhæng mellem EU's landbrugspolitik og så flygtningestrømmene fra Afrika (Mathews).

Hvorfor denne offensiv? Fordi CAP er upopulær. 250.000 har skrevet under for at få et "fitness-tjek" af CAP, om den lever op til de erklærede målsætninger. Et stort flertal af EU-parlamentsmedlemmer støtter dette. Der er lavet adskillige rapporter, der dokumenterer "land grabbing", og at 20 % af farmerne tager 80 % af EU-støtten. Dertil kommer, at Brexit sandsynligvis også vil betyde krav om nedskæringer i landbrugsstøtten. Så EU-Kommissionen er på charmeoffensiv.

Men foreløbig tyder intet dog på, at der tages dramatiske opgør med den nuværende CAP. F.eks. fastholdes søjle 1 som det bærende element i støtten.

Der lægges dog op til, at en større del af støtten skal gives til det enkelte medlemsland, som så får ansvaret for at fordele det konkret, efter nogle givne kriterier.

Ifølge Ole Færgeman blev der i okt. 2017 lækket et dokument fra Kommissionen, der foreslog et øvre loft over, hvor meget den enkelte landmand kan modtage i støtte (60.-100.000 euro var forslaget) om året. Altså indføre en vis degressivitet (= mere til de små, mindre til de store) i tildelingen. Dette forslag var dog allerede pillet ud igen ved offentliggørelsen et par uger efter.

Frie bønder Levende land vil have udfaset søjle 1 fuldstændig. Men stiller her og nu krav om, at en større del af pengene overføres til søjle 2, hvor de kan gives efter andre kriterier, så de kan øremærkes til brug, der er mindre end 30 ha.

Også i Landbrug & Fødevarer er der konflikt om støtten: Familielandbrugs-sektionens formand Lone Andersen har stillet krav om, at 5 % af midlerne omdirigeres til søjle 2, så de kan øremærkes til landbrug med under 60 ha. Hun blev nedstemt af de store brug i L&F, men har lovet at ville fastholde denne dagsorden og kæmpe for det.

KONKLUSION: Der er stort pres for en vidtgående omlægning af CAP. Omfattende bevægelse på europæisk plan. Men ingen af disse bevægelser og grupper rækker ud over forslag om reform af CAP. Ingen rejser kravet om ud af EU, og giver dette perspektiv.

Hvordan skal vi (Folkebevægelsen mod EU og Erhvervsudvalget) spille ind?

Dette her handler ikke kun om EU's landbrugspolitik. Der er pumpet ufattelige mængder støtte ind i dansk landbrug. Alligevel står vi med en fødevarersektor, der har store gældsproblemer og problemer med generationsskifte.

Forgældelsen

Gældsætningsproblemer er ikke af ny dato. De satte ind allerede i starten af 80'erne (rentestigninger på verdensplan). Det førte bl.a. til protestbevægelsen LR80 og en bølge af tvangsauktioner.

Så kom der en ny spekulations- og gældsølge i 2008, som følge af finanskrisen.^v

Det har ført til den fremskredne situation, vi har i dag:

Landbruget samlede gæld i 2015: 379 mia. kr.

"I 2014 øgedes gælden med 15,6 millioner dagligt. Trods en årlig kapitalindsprøjtning fra EU og staten på 10,2 milliarder kroner" (Jørgen Steen Nielsen, Dagbladet Information).

Der er i dag ca. 10.000 heltidsbrug i DK og hver fjerde har så store økonomiske problemer, at den er på "randen af konkurs". (Institut for fødevarer, KU, kilde: Jørgen Steen Nielsen).

Ifølge Seges (landbrugets videnscenter 2015):

- Resultat for store svinebrug, før aflønning af familiens arbejdsindsats: minus 373.000 kr.
- For kvægbrug var det tilsvarende tal minus 198.000 kr.
- Og ofte ser landmændene slet ikke penge fra EU's landbrugsstøtte. De går direkte til kreditorerne, der forlanger pant i EU-støtten fordi der ikke er sikkerhed nok i selve ejendommen:
- tal fra landbrugs- og fiskeristyrelsen for 2016: 2,1 mia. kr. går som direkte overførsler fra EU til kreditorerne. Det er 36,5 % af den samlede landbrugsstøtte (direkte fra EU, ikke den nationale). Landbrugsrådgiver Morten Dahl Thomsen
- Landbrugsavisen: mere end 80 % af den landbrugsstøtte, der udbetales, går via "transporterklæringer" direkte til bankerne. Kan også nogle gange gå direkte til foderstofselskaber (Jan Overgaard, fuldmægtig i landbrugs- og fiskeristyrelsen).

Liberaliseringen af landbrugsloven

I 2015 gennemførtes en liberalisering af landbrugsloven i Danmark. Herved blev det muligt for udenlandsk kapital og udenlandske kapitalfonde at købe op indenfor dansk landbrug og dermed tage kontrol med et livsvigtigt erhverv. I realiteten er det en harmonisering til EU's politik. Samme liberalisering er gennemført helt parallelt i andre EU-lande.

Vi ved ikke i dag præcist, hvor meget der allerede er købt op af udenlandske investorer i DK, for regeringen nægter at føre tilsyn med dette, trods pres fra bl.a. Familiebrugssektionen i L&F.

Vi ved, at disse kapitalkræfters interesse ikke er landbrugsdrift. Som Jørgen Steen Nielsen formulerer det: "Kapitalfonde, aktieselskaber og deres investorer vil have fokus på det højst mulige afkast, og derfor kan en opkøbt bedrift blive genstand for spekulation i jordprisernes stigning og fald, snarere end i landbrugsdrift."

Igen er der en direkte parallel til udviklingen i andre EU-lande:

Kapitalstærke investorer opkøber landbrugsjord overalt i EU-lande nu, hvilket forcerer strukturudviklingen og lokale landmænd presses ud af erhvervet. Fødevarer sikkerheden er i fare, advarer EU-parlamentet.

Dette er især meget tydelig i Polen, Rumænien og andre østlande. I 2016 faldt disse landes sidste muligheder for at beskytte sig mod opkøb (liberalisering af landbrugslovgivning pga. EU-krav).

De nye investorer har mere fokus på at spekulere i kommende prisstigninger på jord, end på indtjening ved klassisk landbrugsproduktion. Jørgen Steen Nielsen giver et detaljeret billede af disse enorme monopoler, der opkøber jord over hele verden. "Profitten ved disse opkøb er større end ved at spekulere i amerikanske værdipapirer"

Hvorfor denne ekstreme udvikling: jord i Østeuropa var ekstremt billigt. 2009: jordprisen var 5 gange højere i Frankrig end i Polen, 10 gange højere i Spanien, 26 gange højere i Danmark, 47 gange højere i Holland-Belgien.

Sylvia Kay: Fordi CAP-støtten nu gives pr ha, er der enorme fordele ved at opkøbe store mængder jord. Mange eksempler på, hvordan denne nye klasse af jordejere i EU, der er på hastig fremmarch overalt: banker, investerings- og pensionsfonde, og andre finansielle aktører (bruger fællesbetegnelsen "new land brokers"), konkret køber jorden op.^{vi}

UD AF EU: hvad giver det af udfordringer og muligheder?

Vi (erhvervsudvalget) vil pege på 3 hovedelementer:

1. landbrugsstøtten.
2. ændringer i landbrugets betingelser ift. handel og eksport.
3. de politiske friheder, som vi opnår, når vi tager magten tilbage. Og hvilke perspektiver, der er i dette.

Vi ser på, hvad de betyder, og hvordan vi skal vægte dem indbyrdes.

Ad 1: Kan landbruget undvære landbrugsstøtten?

Ingen tvivl om, at dette ikke er uproblematisk, som også anført af landbrugstoppen:

Frank Øland, cheføkonom i Landbrug & Fødevarer på en konference, arrangeret af den fødevarepolitiske tænketank, Frej, feb. 2017: hvis den direkte EU-støtte fjernes med et slag, vil landbrugers indkomst til blive reduceret med 37 %, og jordpriser vil falde med 60 %. Det vil kræve en engangskompensation til landbrugere på 230 milliarder kroner.

Bemærkning: man kan ikke bare gøre regnestykket op, som Frank Øland gør. husk, hvad Jan Ingemann sagde: indkomst falder, men det gør omkostninger også.

* at jordpriserne falder er jo kun godt. Så kan de unge landmænd komme ind i erhvervet igen. Dette er en omfordeling mellem generationer, og selvfølgelig vil det ramme nogle af dem, der har lukreret på de enorme jordprisstigninger.

* selvfølgelig skal der være en kompensation på et eller andet niveau i en overgangsperiode. Og den kan man sagtens lave national, hvis vi går ud af EU-unionen. Og vi vil fint hav råd til det, idet Danmarks "kontingent" til EU (22 mia. kr.) giver et drønende underskud, da vi kun modtager 9. mia. kr. retur (heraf 7. mia.kr. til landbruget). Der er således et underskud på 13 mia. kr. (tal fra 2013, kilde historiker Sven Skovmann). Vi kan endda lave ordningen efter de politiske valg, som vi træffer her i landet. Meget mere effektivt end at forsøge på at reformere EU's landbrugspolitik.^{vii}

Ingemanns forslag er at der udbetales 10 års kapitaliseret EU-støtte til de nuværende ejere som kompensation, hvorefter hele subsidie-junglen afskaffes og der indføres markedsvilkår.

Henviser til erfaringer fra New Zealand: støtten udgjorde frem til 1985 ca. 40 % af newzealandske bønders indtægt, men blev herefter fjernet fuldstændig, fra dag til dag. I dag har de en langt bedre økonomi. (kilde: Jyllandsposten- 2007, "Succes med landbrug uden støtte", (Galathea-ekspeditionen)

Ad 2: ændrede eksportbetingelser for landbruget:

Danske landmænds fokus lige nu i lyset af Brexit er: hvordan får EU den bedst mulige aftale med UK om handel, så dansk eksport ikke bliver ramt? Det er naturligvis vigtigt; men spiller ikke helt den store rolle, som mange tror. NB. Hvis vi står udenfor EU, kan man nok nemmere få en aftale med UK - som det er nu må vi "nøjes" med den aftale, som EU laver på vores vegne. Vi ved ikke p.t., hvad UK vælger at gøre. Men vi ved dog, at englænderne (også uden for EU) stadig vil have behov for at spise.

De vigtigste tal: Fødevarerklængens eksport er godt 150 mia. kr.: svinekød 19 %, fisk og skaldyr 15 %, mejeri 12 %.

Fødevarerklængens eksport i 2016 (tal fra L&F): til UK 8 %, til Tyskland: 17 %, til Polen 5 %, Sverige 9 %, Kina 8 %, mens Norge, Holland, Italien og Japan alle ligger på 4 %.

Det er altså Tyskland, der vil blive det helt store fokus, hvis vi træder ud af EU.

Hvis Danmark træder ud af EU, så bliver der to spørgsmål: hvilken handelsaftale med EU og hvilken med UK? Erhvervsudvalget mener, at vi har belæg for at afdramatisere, hvor meget, det vil påvirke landbrugets handel og eksport, hvis vi melder os ud af EU. Og der er vel endda det positive aspekt, at vi ikke er tvunget til de hårde sanktioner mod Rusland, som EU-lavaer.

For det første: EU vil også være interesseret i en frihandelsaftale på landbrugsområdet med DK: EU har nemlig også en omfattende eksport af fødevarer til DK: For hver gang, vi eksporterer for 100 kr. fødevarer til EU27 (altså uden UK), så eksporterer EU27 for 88 kr. fødevarer til os. (kilde: Sven Skovmand)

For det andet: som vi så med New Zealand: når markedsbetingelserne ændrer sig, sker der en tilpasning til den nye situation.

I virkeligheden leverer Fødevarerministeriet selv dette argument i deres analyse af, hvad Brexit vil betyde for dansk landbrug^{viii}. Dansk fødevarereksport til UK er 13 Mia kr. Ministeriet estimerer, at dansk eksport til UK, især af forarbejdede fødevarer vil falde markant, (ved WTO-scenarie: op til 79 %, ved frihandelsscenario op til 48 %). Alligevel er deres pointe, at effekterne på dansk landbrug vil være begrænset, både hvad angår mængde og pris, fordi eksporten vil blive omdirigeret til andre markeder.

Således estimerer rapporten at der vil være et fald i produktion i dansk landbrug, som følge af Brexit på: for forarbejdede fødevarer: 2,5 %, for svinekød: 2,2 %, og for mejeriprodukter: 1,1 %. Fald i beskæftigelsen vil ligge på 1,1 - 2,6 %, for WTO-case, og 0,2 - 1,5 % for frihandels-case.

Et par bemærkninger til dette:

Betingelserne for, at eksporten omdirigeres til andre markeder, er i dette setup, at EU har "preferential trade agreements" med: Korea, Norge, Tyrkiet og mange andre lande, Canada (CETA). Der forhandles p.t. med Japan, Brasilien (hele Mercosur), USA, Australien, og New Zealand.

Hvis Danmark melder sig ud af EU, vil det være vigtigt at melde sig ind i en anden frihandelsaftale som EFTA, der også kan forhandle handelsaftaler. Der er selvfølgelig behov for klassiske handelsaftaler med en lang række lande og DK er ikke stærk nok til selv at forhandle bilaterale aftaler.

I EU vil vi blive bundet op på f.eks. CETA-aftalen, når den engang bliver en realitet. Vi har ikke set nogen analyser af, hvad CETA betyder for dansk landbrug. Men det skal huskes, at CETA er en åben dør for amerikanske selskaber. Og det kan få stor betydning. Dog ser det pt. ud til, at Trump har sat TTIP på standby. Jørgen Sten Nielsen henviser i sin bog til at rapport, der estimerer, at TTIP vil betyde en øgning i USA-landbrugseksport til EU på næsten 5 %, mens EU's eksport den anden vej vil falde med 1,4 %.

Og når vi skal opgøre EU's protektionisme og støtte til landbruget skal vi huske, at en vigtig del af denne er prispolitik, skjulte eksportsubsidier og importtold på konkurrerende varer. Eksportsubsidier har EU lovet at udfase med udgangen af i år. Men hvis vi træder ud af EU, betyder det, at landbruget ryger udenfor EU's beskyttende toldmure. Medmindre Danmark selv tager protektionistiske skridt, betyder det øget konkurrence fra især mælkeprodukter fra Australien og NZ, og oksekød fra Latinamerika. Samfundsmæssigt betyder det billige fødevarer til danske forbrugere.^{ix}

Hvis vi melder os ud af EU: prisniveauet for fødevarer vil falde, både på eksportmarkeder og herhjemme, pga. prispress fra billige importfødevarer. Men mon ikke dansk landbrug er i stand til - så dygtige som vores landmænd er - at konkurrere på et frit marked og til (som vi jo altid har gjort) at specialisere sig i forædlede produkter af høj kvalitet.

Ad 3. Opgør med EU's indre markedsregler og udenlandsk opkøb af jord i Danmark

Ingen rejser p.t. spørgsmålet om, at EU-medlemskab forhindrer, at vi gør noget effektivt ved at landbrug og jord opkøbes af udenlandske kapitalejere. Men man bevæger sig rundt om emnet:

Såvel Frie bønder, som Jørgen Steen Nielsen, stiller kravet: dansk jord på danske hænder. At udenlandske investorers opkøb skal stoppes. Men ingen siger klart, at kravet kræver et opgør med EU's indre markedsregler.

("vi har i mere end 7 år argumenteret for, at dansk landbrugsjord skal forblive på danske hænder". (Sommer 2017, læserbrev fra FBLL)

Ole Færgeman opremser krav, der burde rejses: "sørge for, via EU, at det igen bliver tilladt at lade ejerskab af dansk landbrugsjord forudsætte dansk statsborgerskab")

For eksempel rejses gang på gang (af FBLL, af JSN, og nu også de radikale åbenbart) kravet om, at staten etablerer en statslig jordbrugsfond, der kan opkøbe fallerede storbrug, og derefter lade unge landmænd forpagte produktionsanlægget, og komme i gang. Men er en sådan fond mulig i dag i EU's indre marked? er det ikke konkurrenceforvridende?^x Erhvervsudvalget mener, at en sådan fond sagtens kan oprettes med DK ude af EU. Og at muligheden for at lade unge landmænd overtage jord på konjunkturbestemte jordrentevilkår bestemt er noget, der kunne være i landbrugets interesse.

Erhvervsudvalget mener, at denne kamp mod liberaliseringen af landbrugsloven og dets konsekvenser er et kernespørgsmål. Det forholder sig endda sådant, at (medmindre man totalt savner nationalt sindelag og kun tænker økonomisk) det er meget betænkeligt, hvis vi sælger store dele af vores lands jord (som jo dybest set "tilhører" folket og de kommende generationer). Tænk blot på, at de dansksindede sønderjyder, som endda oprette kreditforeninger mv. for at sikre, at jorden forblev danskejet for ikke at erodere det grundlag, som hele det danske hvilede på.

Et andet eksempel på, hvad vi kunne gøre, hvis vi "tog magten tilbage", er historien om de 14 millioner smågrise, der i dag sendes ud af landet til opfedning og slagtning i udlandet. (kilde: NNF). Smågrisene sendes til Tyskland og – i stigende grad – til Polen, fordi afregningen er lidt bedre her. Årsagen er selvfølgelig de meget lavere lønninger for kolonne-slagteriarbejdere i Tyskland og Polen.

Samtidig sendes danske slagtesvin stadig syd for grænsen til slagtning. Bjarne Laustsen (S) har forsøgt at pålægge miljøafgift på disse transporter af slagtesvin til Tyskland, men måtte opgive, fordi levende grise i EU-lovgivning er en vare, med fri bevægelighed. (kildes)

Derfor er der sket et kraftigt fald i antallet af svineslagtninger i Danmark. (Finans, sept. 2016): Forventet 17 mill. svin i 2016, det laveste niveau i årtier. Parallelt hermed kraftigt fald i antal slagteriarbejdere i Danmark. I dag nede på 6-7000 arbejdere. Danish Crown har i alt 26.000 ansatte, men 2/3-del af dem er i udlandet på slagterier i Polen, UK, Tyskland.

Hvad ville det betyde, hvis vi fik stoppet denne transport ud af landet, og gennemtvang, at dyrene skulle opfedes og slagtes herhjemme?

Tommelfingerregel: 1 mill. slagtesvin skaber 2 mia. kr. i eksportindtægt og 1000 arbejdspladser i primærproduktion og følgeindustri. (kilde JSN)

Regnestykke: Omregnet til arbejdspladser: ville give 14000 arbejdspladser. Prøv at sammenligne dette tal med L&F's estimering, at Brexit kan komme til at koste op til 4600 jobs i fødevarerbranchen...

Afslutning

Selvom det er CAP-reform, der er den direkte anledning til, at vi går i dialog, vil vi ikke begrænse dialogen til at diskutere den. Spørgsmålet om den tvungne EU-liberalisering af landbrugsloven er lige så vigtig.

Vi vil derfor gerne i dialog med alle de meget forskellige grupper, der er indenfor landbruget:

Der er "den økologiske strømning". FBLL, agrarøkonomer, en stærk voksende forbrugerbevægelse. De har masser af vision og kampgejst. Jeg vil mene, vi er enig med dem i en lang række af deres kritikpunkter, både i.f.t. CAP og landbrugsloven.

Og så er der den tavse skare af forknoklede, forgældede landmænd, der lader sig repræsentere af L&F-toppen. Dem skal vi også i dialog med. Og her er især Familiesektionen i L&F, samt de unge landmænd vigtige at komme i dialog med.

Erhvervsudvalget tager ikke parti i den ophedede diskussion for og imod økologi som princip. Vi nøjes med at påpege, at der er problemer i dele af produktionen, som skal løses (f.eks. MRSA-problemet).

Noteapparat:

ⁱ Note 1: Øjebliksbillede fra Cancun, 2003: (kilde: Finans: "Dansk landbrug klar til den nye verden".)

ⁱⁱ Note 2: Hvorfor CAP-reform? Det er vigtigt at forstå, at EU har en landbrugspolitik, der virker indadtil overfor producenterne og en landbrugspolitik, der virker udadtil, overfor andres landes producenter.

Og der er øget pres fra de ramte lande, som eksempler kan nævnes:

- Doha-runden 2001: pres på EU, som var verdens største leverandør af eksportsubsidier.

- Cancun-runden 2003, gennembrud i Hong-kong-runden i 2005: Alan Mathews:

- Hongkong-runden 2005 blev et gennembrud: landene accepterer en "parallel afvikling" af de forskellige støtteformer, som bruges i EU, USA, Canada og Australien, som skal være endelig fuldført i 2013. men i de efterfølgende forhandlinger gik det galt, f.eks. i revision nr. 4 i 2008, hvor forhandlingerne bryder sammen og man er tilbage til start.

ⁱⁱⁱ "I DK modtager flere af de store godser over et par millioner i landbrugsstøtte om året" (Henrik Kureer 2010)

^{iv} Note 4: Hvad er land grabbing? Det behøver ikke at være illegal. Det kan også være legalt. Eksempel: Hvide pletter i Bulgarien: en ny klasse af "land deal brokers"(arendatori): der er lavet ny lovgivning, hvor små farmere en gang om året skal komme til offentligt kontor og skrive under på, at de vil dyrke jorden. Hvis ikke de gør det, fratager myndighederne dem automatisk jorden og giver det til arendatori, til "den gennemsnitlige lokale jordrente" Dvs. jorden fratages de lokale via bureaukrati. Der har været store protester i den nordvestlige region i Bulgarien.

^v Note 5: Anders Bjerre: Finansboblen: Jordpriser er steget 150 % fra 2003 til 2009. Gælden eksploderer: fra 150 mia. kr. i 2000 til 350 mia. kr. i 2010. Troels Troelsen og Finn Østrup mener, at en hovedårsag til landbrugets problemer er spekulation (pjecen "Miljøkrisen og landbruget i Danmark, s.9-10, note 17).

^{vi} Note 6: Sylvia Kay: Eksemplet Polen: de officielle statistikker fortæller, at der i perioden 1999 til 2005 kun blev opkøbt mindre end 1 % af jorden af udenlandske opkøbere. Men det er fup. I praksis er mere end 200.000 ha opkøbt i provinsen Vestpommern af hollandske, danske, tyske og britiske opkøbere. Det sker via stråmænd. Der har været omfattende protester fra de lokale farmere.

Ungarn: officiel er mindre end 2 % af jorden opkøbt af udlændinge. I praksis er det meget mere, pga. "lommekontrakter", dvs. kontrakter, der er lavet og udført, men først bliver offentliggjort, når lovgivning tillader det, måske op til 6 % i 2008.

Og de nye landdeal-brokers i Rumænien: estimated 10 % af landbrugsjorden ejes af investorer udenfor EU, 20-30 % ejes af investorer fra EU. F.eks. Rabo farm, etableret af investeringsfond, dannet af hollandske Rabobank. Investering på 315 millioner euro, ejer jord i 51 landsbyer over hele Rumænien. Der kører nu en række sager for korrupsion og mafia-metoder.

^{vii} Note 7: EU-oplysningen kører med andre tal (får deres fra EU-kommissionen): for 2014: vi afgav 18,7 mia. kr. og vi fik 11,3 mia. nettobidrag så: 7,4 mia. kr.

^{viii} Note 8: Fødevareministeriets rapport: rapport bestilt af fødevareministeriet, 2017: konsekvenser af Brexit på den danske fødevaresektor.:

Der er 5 modeller for Brexit, de to yderste: worst case (WTO-regler) og best case (frihandelsaftale mellem EU og UK) bliver kørt i en ligevægtsmodel. Basisår for modellerne er 2021, hvor Brexit forventes at være på plads.

Ved frihandelsaftale-scenarie antages det, at der ikke er told, men stadig ikke-toldmæssige barrierer. I begge tilfælde antages, at UK ikke har adgang til de frihandelsaftaler, som EU har gennemført med 3. lande.

^{ix} Note 9: Patrick Messerlin: undersøgelse fra 2001: "omkostninger ved beskyttelse i EU i 2000' s.". ansat i EU, estimerer hvor meget det koster at beskytte egne producenter gennem told: 6-7 % af landenes bruttonationalprodukt. For DK svarer det til ca. 120 mia. kr. dette tal er dog for højt, idet det er beregnet ud fra en fuld liberalisering af landbrugsvarerområdet, og det vil kræve omfattende støtte til danske landmænd.

^x FBLL, Efterår 17: Kildehenvisningen til det forslag fra 2001 (Johannes-Nebel-udvalget) om en statslig jordbrugsfond, som blev fremsat af Socialdemokratiet. Nu er SD imod, SDC's ordfører, Simon Kollerup afviser statslige jordbrugsfonde mens radikale forsigtigt genrejser lidt af det i deres landbrugsudspil "småt er godt". Det er dog håndører, de foreslår anvendt. Kilder: Søren Kjeldsen Kragh, Henrik Kureer, Jan Holm Ingemann, Ole Færgeman, Alan Mathews, Sylvia Kay, Jørgen Steen Nielsen.